

**De juiste prioriteit van Gods volk  
Bouwen aan 'eigen huis', terwijl Gods huis een puinhoop is**

Gemeente van Jezus, jong en oud,

We schrijven het jaar 520 voor Christus. Plaats van handeling: Jeruzalem.  
In deze verre provincie van het grote Perzische Rijk wordt hard gewerkt...

Zo'n vijftig jaar eerder waren de Babyloniërs, toen de heersende macht, gekomen en hadden het land veroverd. De gevolgen zijn nog steeds in alles merkbaar. Jeruzalem en de tempel en het omliggende land waren leeggeroofd en verwoest. De belangrijkste mensen van het land waren gedeporteerd, en moesten het in Babel zien te rooien. De achterblijvers konden met veel moeite een schamel bestaan bij elkaar schrapen.

In het grote Babylonische rijk rommelde het ondertussen, en de ene koning volgde de andere op. De Perzen namen het over, maar het duurde nog even voor de situatie weer wat gestabiliseerd was.

Wat ook veranderde, was dat onder koning Cyrus de mensen mochten terugkeren, en zelfs de tempel weer opgebouwd mocht gaan worden. [Ezra 1:1-4]  
Een wonderlijk ingrijpen van God, zo wordt dit hier getypeerd. God laat zijn volk niet in de steek, en wil (weer) bij hen 'wonen'.

En zo waren de mensen in Jeruzalem begonnen met het herstel en de wederopbouw. In Ezra lezen we hoe de fundamenten van de tempel weer werden gelegd, en ook de offers daar weer gebracht werden. Maar toen stagneerde het werk aan de tempel...

De samenwerking tussen de mensen die teruggekeerd waren, en hen die in het land gebleven waren, verliep niet helemaal vlekkeloos.  
De volken rondom waren niet zo blij met de herbouw van Jeruzalem, en maakten dat de koning bevel gaf het herstelwerk op te schorten.  
Het was een tijd van politieke onrust en onzekerheid - wie zou het gaan winnen aan het hof, zou het rijk überhaupt wel blijven?  
Er was zoveel te doen aan de opbouw van huizen, het weer aanleggen van akkers en wijngaarden; ze moesten toch ook leven, en hun leven daar weer opbouwen?  
En daaroverheen was er ook nog eens een periode van droogte gekomen, waardoor het land lang niet opleverde wat het had kunnen doen...

Redenen genoeg dus. 'De tijd is nog niet gekomen om de tempel van de Heer weer op te bouwen,' is de conclusie. De omstandigheden zijn er gewoon nog niet naar...

En dan komt Haggai. Menselijkerwijs is het allemaal te begrijpen misschien, dat er nu even niet aan de tempel gewerkt wordt. Maar God heeft daar toch wel een andere mening over. En namens Hem spreekt hij tot het volk, en wat hij zegt is er helemaal op gericht dat men de tempel weer gaat opbouwen. Dat de herbouw van Gods huis de eerste prioriteit krijgt.

Dat is het thema waar we vanochtend samen over na denken: de juiste prioriteit voor het volk van God. Hoe moeten we Haggai 1 lezen, wat betekende dat voor het volk toen en daar? En wat heeft dit ons te zeggen, hier en nu?

Van deze Haggai is in feite niet veel bekend. In het boek Ezra wordt hij genoemd als profeet, samen met Zacharia. En de boodschap die hij in verband met de tempel namens God aan het volk doorgaf, vinden we in het boekje dat zijn naam draagt. Maar verder horen we niets van hem, ook daarna niet meer. Wellicht was hij al oud, en heeft hij zelf de ballingschap meegemaakt, en misschien zelfs de eerste tempel nog gezien, en is hij kort na de gebeurtenissen in 520 gestorven.

In ieder geval zijn de woorden die hij sprak heel precies gedateerd (1:1 e.a.). Vier profetieën, doorgegeven in een periode van zo'n vier maanden tijd. Zo komt zijn boodschap in een heel duidelijk historisch kader te staan. Misschien diende de precieze datering ook om zijn echtheid als profeet te laten zien. Dat kon actueel zijn toen - misschien door hemzelf, of door een medestander niet lang naderhand - zijn woorden en het effect dat ze hadden opgeschreven werden.

Vandaag dus over de eerste profetie. Haggai houdt het volk Gods kijk op de dingen voor, een kijk die het omgekeerde blijkt te zijn van wat de mensen denken. Een omgekeerde volgorde van prioriteiten. Het komt er echt op aan.

"De tijd is nog niet gekomen op de tempel weer op te bouwen," zo zegt het volk. "De omstandigheden zijn nog niet gunstig genoeg, er is te veel tegenstand. We moeten ons hoofd boven water zien te houden in deze tijd van onrust en droogte. We moeten zelf ook wonen en onze huizen een beetje prettig woonbaar maken."

Kortom, de omstandigheden als 'excuus' voor het niet bouwen aan Gods huis. Eigen zaken eerst. Dan, als de tijden weer wat gunstiger zijn: tijd voor Gods zaak.

Haggai's woorden moeten ingeslagen zijn als een bom. Een deel van die omstandigheden zijn juist het gevolg van het feit dat ze niet aan de wederopbouw van Gods huis de hoogste prioriteit geven! [vers 9-11]

Dus het volk zegt: "Door de omstandigheden komen we niet toe aan de bouw van Gods huis." En God zegt: "Doordat jullie mijn huis niet bouwen, mis je de zegen, zijn de omstandigheden niet optimaal."

Gemeente, ik las ergens de opmerking: 'Zowel Israël als de kerk hebben door de eeuwen heen de neiging getoond om hun handelen meer door het eerste dan door het tweede te laten bepalen'. (Verhoef, NICOT, p.78)  
En zo is het toch ook...

Maar dat is niet de weg die Gods volk moet gaan.

In het bouwen van Gods huis, in de inzet voor Gods zaak, zien we wat een godsdienst, een geloof waard is.

Omstandigheden kunnen je tegenzitten. Er kan veel tegenstand zijn, zoals bij de Joden inderdaad het geval was. Maar het is God zelf die het initiatief heeft genomen, en die er ook bij is en de bescherming en de kracht ervoor geeft (vers 13).

Waarom is juist de herbouw van de tempel zo van belang? God woont toch 'boven', is toch niet gebonden aan een plaats? Waarom Haggai's nadruk op de bouw van Gods huis?

Wellicht speelden er voor de profeet ook 'psychologische motieven' mee (Koole, COT, p.19). Juist in economisch moeilijke tijden kan het goed zijn om met zo'n nationaal project de energie van het volk te stimuleren. Een godshuis voor het hele volk kan ook van groot belang zijn voor het bewaren van de eenheid van het volk, zeker nu ze overal en nergens zijn terechtgekomen.

Maar de belangrijkste reden dat Haggai - en dus God, die door hem spreekt - de tempel zo belangrijk vindt, komen we op het spoor in de uitdrukking 'huis van God'. Met de herbouw van dat huis, wordt benadrukt dat God (weer) **aanwezig** wil zijn, temidden van zijn volk wil wonen. Dat is een uitdrukking die wat is afgeplat door het vele gebruik, maar hier mogen wat dat - geloof ik - heel letterlijk nemen: God wil onder zijn volk wonen. Daarin laat hij zien dat hij dichtbij is, een rots in de branding, dat hij 'aanspreekbaar' is ook - dat je bij hem terecht kunt. Daar gaat zegen van uit, als God onder de mensen woont - zegen die het volk toen wel wat miste. Zegen die het volk juist daarom miste: omdat ze aan dat 'wonen van God in hun midden' niet de hoogste prioriteit gaven, wat bleek uit het feit dat de tempel nog steeds een puinhoop was. En dat terwijl 'ieder van jullie zich wel uitslooft voor zijn eigen huis' (9). Het woord dat hier met 'uitsloven' vertaald is, kan ook 'rennen', 'druk in de weer zijn' betekenen. Grappig genoeg hoor je dat allemaal ook terug in het Hebreeuwse woord: 'roets'.

Haggai heeft dan ook maar één doel met zijn boodschap: dat het volk weer verder gaat met de herbouw van het huis van God. Daarin kunnen ze laten zien dat het hun ernst is met hun 'geloof'. Dat ze blij zijn dat ze bij het volk van deze God horen. Dat ze niets liever willen dan dat de Heer onder hen woont. Dat ze voor 100% gáán voor deze God.

Vers 8 is dan ook misschien wel waar de hele 'preek' van Haggai om draait: [8]

In het huis van God komt zijn vreugde tot uiting - dat Hij heel graag zo'n relatie met mensen wil. En daarin laat Hij iets zien van zijn grootheid en heerlijkheid - juist door onder hen te wonen. Doordat er een plek is waar zij Hem kunnen eren en verheerlijken. Vanwaaruit zijn naam over de hele aarde kan gaan, zodat alle volken naar Hem toegetrokken worden. Een mondiale uitstraling van Gods wonen onder zijn volk.

En zo wordt de blik, vanuit de situatie waarin Haggai Gods woord doorgaf, toch ook verbreed - naar de hele wereld. God wil zijn aanwezigheid een tijdlang concentreren op dat ene punt, in de tempel, maar niet minder is Hij de God van de hele wereld. En het is de hele wereld die Hij op het oog heeft. Zelfs de grote koningen - toen van de wereldmacht Perzië - staan onder zijn gezag. Alles heeft Hij in de hand.

Het is in deze tempel ook, die toen inderdaad afgebouwd is, dat vijfhonderd jaar later zijn eigen Zoon verschijnt. Jezus, in wie God op een andere, maar unieke manier ook 'aanwezig' is. Een van ons wordt.

"Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader," schrijft Johannes aan het begin van zijn evangelie (1:14).

Eerst was er de tempel die honderden jaren lang als dé woonplek van God op deze aarde fungeerde. En dat moest dus ook dé prioriteit van zijn volk zijn in die periode. Daarna, sinds Hij in zijn Zoon verscheen, is het Jezus die dé 'woonplek' van God in deze wereld is. Degene op wie mensen zich kunnen richten als ze God zoeken. Degene die voor ons dé prioriteit moet zijn, het focuspunt van ons leven.

En, sinds Hij weer terug is bij zijn Vader, is het zijn lichaam, de gemeente, die de nieuwe 'tempel' is, gemaakt van levende stenen uit alle volken. Gods huis, waar Hij wil wonen. Zijn huis, waaraan wij mogen meebouwen. Laat dat ook voor ons de hoogste prioriteit hebben!

En zo kunnen de woorden van Haggai tot het volk van toen, ook ons helpen onze prioriteiten als Gods volk juist te stellen. Ons een spiegel voorhouden. Waar zijn wij vooral mee bezig? Ons 'uitsloven voor ons eigen huis', eigen zaakjes, carrière, welzijn, genot, pensioen. Of meebouwen aan 'Gods huis', zijn koninkrijk op deze aarde.

Nu is het niet zo dat we alles van de situatie van toen zomaar 1 op 1 kunnen overplaatsen naar nu. Materiële zegen is voor ons minder rechtlijnig afhankelijk van onze dienst aan God. Onze 'tempel' is niet per se zo'n puinhoop als die toen.

Maar het principe blijft hetzelfde: het gaat om de juiste prioriteit van Gods kinderen. "Zoek eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden." (Mt. 6:33)

Ook in de omstandigheden van toen kunnen we misschien wel wat herkennen van onze eigen tijd.

Ook bij ons is de harmonieuze samenwerking tussen verschillende groepen soms ver te zoeken. Jong tegenover oud. Oud tegenover nieuw. Links tegenover rechts.

Ook wij kunnen wel eens - en misschien steeds meer - op tegenstand stuiten als we voor Gods zaak bezig zijn. Op onbegrip of hoongelach.

Ook wij leven in een tijd van toenemende onrust en onzekerheid, een groeiend gevoel van onbehagen en angst. Waar gaat het allemaal naar toe?

Ook voor ons is er veel te doen, we hebben het altijd druk; een groeiende groep mensen heeft steeds meer moeite om het hoofd boven water te houden.

Ook wij kunnen de tijd waarin we leven als een van grote droogte ervaren, maar vooral in geestelijk opzicht dan; van leegte en gebrek aan zin, van oppervlakkigheid en afnemende sociale samenhang.

Redenen genoeg dus, om te zeggen: "De tijd is nog niet gekomen om het huis van God verder op te bouwen." Eigen zaakjes eerst, eerst je leven op orde, dan kunnen we wel es aandacht schenken aan Gods zaak.

Beste mensen, laten ook wij de woorden van Haggai maar eens bij ons laten 'inslaan'. Laten we maar eens eerlijk in die spiegel kijken.

Want net als toen, staat lijnrecht tegenover zulk al te menselijk denken Gods kijk op de zaak. En wellicht is er toch ook meer een parallel tussen toen en nu, op het punt van de zegen die ontbreekt, en de reden daarvoor: "omdat mijn huis nog altijd een ruïne is, terwijl ieder van jullie zich uitslooft voor zijn eigen huis."

Hoe komt het dat ons land zo ver van God wegdwaalt, dat de samenleving verhardt, dat de vrede zo vaak ontbreekt, dat onze tijd er één van grote droogte is?

Zou het soms zo kunnen zijn dat we als kerk ongelooflijk tekort zijn geschoten, te druk waren met onze eigen zaakjes en te weinig open voor de mensen in nood om ons heen? Dat we te veel drempels opgeworpen hebben voor hen die buiten zijn? Zou het zo kunnen zijn dat we ons als christenen wel es of vaak te weinig onderscheiden van de mensen 'in de wereld', te veel op ons eigen 'huis' gericht zijn en te weinig op Gods koninkrijk?

Hebben wij er misschien aan bijgedragen dat de aanwezigheid van God zo weinig gezien wordt, dat God zo vaak afwezig lijkt, dat Hij maar zo mondjesmaat 'onder ons woont'?

Kortom, zijn onze prioriteiten altijd wel goed (geweest)?

Laten ook wij ons door Haggai's woorden bijsturen, en stimuleren om allereerst aan Gods huis te werken?

Net als toen, is het nog steeds Gods initiatief, zijn werkplan om de wereld te redden. Zouden wij als zijn kinderen ons dan niet inzetten om - daar waar wij kunnen - ons door Hem te laten inschakelen?

Net als de mensen toen hebben ook wij een opdracht - ons door Jezus zelf gegeven. Zouden wij dan niet alles geven om dat tot het centrum van ons leven te maken?

Net als vroeger gaat het om heel belangrijke dingen - God onder ons. Niet dat het allemaal van onze inspanning afhangt, God zal zijn plan toch wel doorzetten. Maar zouden wij de boot willen missen, zo'n kans om zijn Koninkrijk mee te bouwen willen laten schieten?

Misschien kunnen we het nog iets concreter maken. Om te beginnen in materieel opzicht, wat in de tijd van Haggai zeker een rol speelde.

Is het soms niet herkenbaar, dat 'eigen zaken eerst'; spannen we ons net zo in voor de kerk, als voor ons eigen welzijn en welbevinden? Er zijn zoveel dingen die onze dagen kunnen vullen: geld verdienen, vooruitkomen, een mooi huis, een prettig pensioen... En als er wat over is, kan dat naar de kerk en de naaste...

"Dit zegt de Heer van de hemelse machten: welke weg zijn jullie eigenlijk ingeslagen?" (vers 7) Waar zijn we nou eigenlijk mee bezig? Zijn God en zijn koninkrijk ons niet meer waard dan een tweederangs plaatsje in ons leven? Waar ligt onze eerste prioriteit?

Wat bouwen wij, en waarmee bouwen we dat? Luxe-stenen voor de verfraaiing van ons eigen huis, of hout uit de bergen voor Gods huis?

Dat is de materiële kant van de zaak, en laten we daar maar 'ns bij stilstaan en ons daarop bezinnen.

Maar nog belangrijk misschien is de 'geestelijke' zijde van deze munt. Je denken en houding, je gerichtheid, wat je met je tijd doet...

Want hoe herkenbaar kan het zijn als je leest dat mensen vooral met zichzelf bezig zijn, met eigen werk, hobby's noem maar op - en als er wat 'over' is, is dat voor de Heer!?

Wat heeft voor ons de hoogste prioriteit? Ruimen we bijvoorbeeld dagelijks tijd in voor gebed, lezen in Gods woord, bezig zijn met de zaken van de Heer? En nemen we daar ook echt de tijd voor?

Is misschien de kerk voor ons iets van één of twee uurtjes op de zondag, en dan vinden we het wel weer genoeg?

Verbazen wij ons erover als Gods zegen uitblijft, dat we 'veel verwachten, maar hoe weinig is het geworden' (vers 9)? Dat we weinig van God merken, en zo vaak niet precies weten wat Hij wil?

Verlangen we meer dan naar wat ook, dat God 'onder ons woont', dat zijn invloed in ons leven en onze omgeving groter wordt, dat ons leven steeds meer eruit gaat zien, zoals Hij dat graag wil?

Nee, dan gaat het echt niet alleen - zelfs niet in de eerste plaats - om wat wij geven aan geld, het materiële. Zoals Paulus schrijft (Rom. 12:1,2): 'Met een beroep op Gods barmhartigheid vraag ik u om uzelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen, want dat is de ware eredienst voor u. U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is.'

Waarmee bouwen wij? Met stro? Of met lucht? "Ga naar de bergen, haal daar hout en bouw mijn huis weer op. Met vreugde zal ik het aanvaarden en er mij in al mijn luister tonen - zegt de Heer" (vers 8).

Laten we niet te veel kijken naar de omstandigheden (die ons soms angst kunnen aanjagen of onzeker maken), maar naar de God die daarboven staat. Laten we allereerst aan Gods huis bouwen, en wie weet wat voor zegen daar dan wel weer van uit gaat - voor onszelf, maar vooral voor de wereld om ons heen. Wie weet welke positieve, heldere rol de kerk dan wel weer kan spelen in onze samenleving. Als mensen meer en meer Gods koninkrijk zoeken, wie weet welk positief effect dat dan niet kan hebben op een land en een volk.

"En het volk werd vervuld van vrees voor de Heer." Dat klinkt misschien niet best, maar dat is het begin van de ommekeer (vers 12). Want dan komt de Heer met zijn bemoediging: "Maar Haggai... zei in opdracht van de Heer tot het volk: 'Ik ben bij jullie' - spreekt de Heer." (vers 13)

Het begint bij God en zijn belofte. Maar is het niet heerlijk om te lezen hoe het volk reageert op de boodschap van Haggai?

"Ze gingen aan het werk op de vierentwintigste dag van de zesde maand." (vers 15)

We hebben een andere kalender, maar zullen wij ook niet 'aan het werk gaan' voor Gods huis, op deze zesentwintigste dag van de zesde maand? En voor de rest van ons leven?

Amen